

Pierwsze stwierdzenie *Isodontia mexicana* (DE SAUSSURE, 1867) (Hymenoptera: Sphecidae) na Mazowszu

First record of *Isodontia mexicana* (DE SAUSSURE, 1867) (Hymenoptera: Sphecidae)
in Mazovian Lowland

Jan SICZEK

ul. Letnia 45, 05-515 Nowa Iwiczna, e-mail: jansiczek2001@gmail.com

ABSTRACT. *Isodontia mexicana* (DE SAUSSURE, 1867) (Hymenoptera: Sphecidae), a species introduced to Europe from the American continent, was found in 2023 in central Poland, in the Masovian Lowland (Nowa Iwiczna, UTM: EC07). This is so far the northernmost locality of this species in Poland, first recorded in 2018 and previously known from the southern part of the country.

KEY WORDS: digger wasps, new records, Poland, alien species, changes in the fauna.

Żądłówka *Isodontia mexicana* (DE SAUSSURE, 1867) (Hymenoptera, Aculeata: Sphecidae) jest gatunkiem rodzimym w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, Meksyku i Ameryce Środkowej. Po raz pierwszy w Europie została odnotowana w latach 60-tych dwudziestego wieku we Francji, prawdopodobnie zawleczona przypadkowo z kontynentu amerykańskiego. W kolejnych latach gatunek ten był obserwowany w wielu krajach zachodniej, południowej i wschodniej Europy, rozprzestrzeniając się aż po Iran na wschodzie i Wielką Brytanię na północnym Zachodzie (FALLAHZADEH i in. 2005, NOTTON 2016, ŻURAWLEW i BUTRYM 2021). Dobrym przykładem postępującej ekspansji *I. mexicana* jest Ukraina, gdzie najpierw w 2014 roku stwierdzono stanowisko tego gatunku w środkowej części półwyspu Krymskiego, a w 2018 roku zasięg występowania rozszerzył się aż do okolic Donbasu (FATERYGA i in. 2014, AMOLIN i in. 2018). Najbliżej granic Polski gatunek ten został odnotowany w 2015 roku w Słowacji (SEMELBAUER, 2015).

Obecnie w Polsce możemy obserwować podobne zjawisko rozszerzania zasięgu tego gatunku, jak wcześniej miało to miejsce na Ukrainie. Początkowo obserwacje dotyczyły południa Polski. *I. mexicana* została odnotowana pierwszy raz w Polsce w 2018 roku w okolicach Krakowa (OLSZEWSKI i in. 2021). W roku 2020 gatunek ten został odnotowany na kolejnym stanowisku, tym razem we Wrocławiu (ŻURAWLEW

i BUTRYM 2021). W następnych latach pojawiły się informacje o kolejnych obserwacjach w Opolu, Zabrzu i Katowicach oraz dalsze dane z Krakowa i Wrocławia wskazujące na trwałe zasiedlenie tych terenów przez *I. mexicana* (informacje za Insektarium.net).

W 2023 roku gatunek ten został po raz pierwszy stwierdzony w Polsce środkowej, na Nizinie Mazowieckiej. Obserwacji i odłowu jednego osobnika dokonano pod Warszawą (okaz w zbiorach autora):

– EC07 Nowa Iwiczna, 13 IX 2023, 1♀, ogród działki mieszkaniowej, na liściach mahonii pospolitej *Mahonia aquifolium*, leg. i det. J. SICZEK

Jest to jak dotąd najbardziej na północ wysunięte stanowisko tego gatunku w Polsce. Biorąc pod uwagę lokalizację nowego stanowiska i zestawiając ją z tym, jak ten gatunek przemieszczał się za naszą wschodnią granicą oraz na tej stronie Europy, można zauważyć, że ekspansja *Isodontia mexicana* przebiega w gradience od południowo-zachodniej części kontynentu w kierunku wschodnim i północnym.

Należy oczekiwać, że gatunek ten zasiedli w kolejnych latach nowe regiony w kraju, również te położone w północnej części Polski.

Ryc. Samica *Isodontia mexicana* (DE SAUSSURE, 1867), Nowa Iwiczna, 13 IX 2023 (fot. J. SICZEK)

Fig. Female of *Isodontia mexicana* (DE SAUSSURE, 1867), collected in Nowa Iwiczna, 13 September, 2023 (photo J. SICZEK)

PIŚMIENNICTWO

- AMOLIN A.V., MARTYNOV V.V., NIKULINA T.V. 2018. *Isodontia mexicana* (de Saussure, 1867) (Hymenoptera: Sphecidae), a new invasive species of digger wasps in the fauna of Donbass. Euroasian Entomological Journal, **17** (5): 337-339.
- Insektarium.net <https://insektarium.net/hymenoptera-2/sphecidae/isodontia-mexicana/comment-page-1/> (dostęp 29.10.2023).
- FALLAHZADEH M., OSTOVAN H., SHOJAEI M. 2005. First record of four sphecid wasps from Iran. Applied Entomology and Phytopathology, **72** (2): 43.
- FATERYGA A.V., PROTSENKO Y.V., ZHIDKOV V.Y. 2014. *Isodontia mexicana* (Hymenoptera, Sphecidae), a new invasive wasp species in the fauna of Ukraine reared from trap-nests in the Crimea. Vestnik Zoologii, **48** (2): 185-188.
- NOTTON D.G. 2016. Grass-carrying wasp, *Isodontia mexicana* (DE SAUSSURE), genus and species new to Britain (Hymenoptera: Sphecidae). British Journal of Entomology & Natural History, **29** (4): 241-245.
- OLSZEWSKI P., WIŚNIEWSKI B., LJUBOMIROV T. 2021. Current list of Polish digger wasps (Hymenoptera, Spheciformes). Spixiana, **44** (1): 81-107.
- SEMELBAUER M. 2015. American wasp *Isodontia mexicana* (Hymenoptera: Sphecidae) in Slovakia. Entomofauna Carpathica, **27** (2): 10-11.
- ŻURAWLEW P., BUTRYM D. 2021. Obserwacje *Isodontia mexicana* (DE SAUSSURE, 1867) (Hymenoptera: Sphecidae) na Dolnym Śląsku. Wiadomości Entomologiczne, **40** (2): 5-6.

Wpłynęło: 6 listopada 2023
Zaakceptowano: 8 stycznia 2024